

poliziak. Edozein atxakia on da: politika zein droga zein pornografia. Lauean hori. Eta zortzian, bonba bat jarria izan zen Moskuko metroan. Nork jarria? Horra koxka, Bi egun geroago zabaldu zuen hori Tass berri agentziak, errua oposiziokoen gain botaz. Oposiziokoak, Sobiet Batasunean zein atzerrian, ezezkoan daude. KGBren probokaziotzat hartzen dute. Argi eta garbi mintzo dira Sakharov Moskun eta Pliouchtch Parisen. Hauen eritziz, Gobernuak lortu nahi lukeena zera da: askatasun kontuan Mendebalac egin diezaiokkeen salakuntzaren indarra ahuldu. Argumentuak behar ditu horretarako. Eta ez daudenean, sortu. Presa du, gainera, Belgradoko bilkura laster bait da.

Moskuko metroko bonbarena argitzeko, inkesta publiko bat eskatzen du Sakharov-ek, atzerritar legegizon eta guzti.

Wolf Biermann Alemania Demokratikotik bidaltzea ez da soluzio. Poloniako langile istiluak argi erakutsi zuen, gizarte hauzien konponbideak aurkitzeko daudela oraindik. Eta Sobiet Batasuneko oposizioa berriz ere zigortua da, ikaraz, lanpostutik bidaliz eta espetxeratuz. Metodo zahar hauekin gizon berria egitea posible ez izanki, ordea. ■ *Joanes Lekerika.*

Diputazioak Euskal Herrian

Ez naiz Euskal Herriko Diputazioak idaztera ausartu, ez bait dakit gutako zeinen izenean dauden hor. Berez bai, berez herri barretik sorturiko erakunde ordezkariek dira. Baina, izatez, Erakunde autonomo eta herri-ordezkariek izan beharrean, Zentroaren erreprezentatzaileak dirudite. Eta dira izan.

Ez da kritzi kontua; konstatazio bat da: deus guti egin dute Diputazioek Euskal Herriaren alde. Honetan, denetan txapeldun, Bizkaikoa da. Kontzertu Ekonomikoa zela eta, Sarrikoko Unibertsitateko mahain inguru batetan, gizon politiko ezagun batek esana gogoan dut: gaurko Bizkaiko Diputazioa ez da gauza Madrileko Gobernua emateko prest dagoena esijitzeko ere. Gainerakoak berdintsu. Ez dira gauza izan ezta Madrilen aurrean bateraturik agertzeko ere. Lotsagarriagorik?

Bai, ba. Lotsagarriagorik ere bada. Gaur bertan gertatua. Unzeta jauna ikurrinaren aurka atera da. «Espainolak eta bizkaitarrak» direnez, bai omen dituzte beraiei dagozkien banderak. Alderdi baten banderarik ez omen dute behar. Engainatuak izan omen dira. Negar eta guzti egin du Unzeta jaunak.

Negarri da, bai. Engainatuak izan diren ala ez, haien kontua da hori, beraiek bait dakite Gobernuarekiko tratuen berri. Beste hau dakigu guk, ordea: aski engainaturik bizi izan garela geu ere. Diputazioak holakorik egin zezakeenik ere ez genuen espero. Hasi

berriak gara Euskal Herriko gizonen «who's who» egiten, nor zein den argiago ikusten. Orain arte, erruak oro Madrileko politikaren gain botatzen genituen. Urrutegi, askotan. Egunkariak ez zutela argi informatzen? Klaro, Madrileko zentsura. Diputazioek ez dutela deus lortzen? Jakina, Madrileko zentralismoa. Baina orain, aukera desberdinen ordua hurbiltzen ari den honetan, biluzik ageri da errege asko. *Gaceta del Norte*-ren informazio anti-euskaldunaren errua ez da Ministerioarena, egunkariarena baizik. Diputazioek horren guti erdietsi badute, horko gizonen politikagatik ere izan da.

Herriaren garaitzapena izan da ikurrinaren onarpena. Unzetak eta Bizkaiko Diputazio osoak, ikurrinaren arazo honetan, galtzaile atera behar zutenik, ez genuen sekula pentsatu ere. Engainaturik eduki gaituzte orain artean. Diputazioak bederen geureak zirela sinetsi nahi (edo behar) genuen. ■ *Joan Altzibar.*

Garaudy gure artean

Roger Garaudy Bilbora etorri da. Hitzegitera. Gogorik ukan arren, ez dut entzutera joaterik izan. Hala ere, berri horrek gogoeta pare bat egin arazi dit.

Munduko bost kontinentetan zehar ibilia da pertsonaia ospetsu hau. Postfrankismoaren zain egon behar izan du, ordea, Pirineoko gurutzatuz, bere etxe ondoko penintsula bisitatu ahal izateko.

Garaudy aipatzean, edonork daki zenbait gauza: marxista humanista frantses hau kristauekin elkarrizketa luze eta beroan ihardun dela; istilu mingots eta zaratatsuen ondotik, bere Alderdi Komunistatik bota egin zutela; 40 urtetan bere burua ateotzat jo ondoren, kristau eta marxista aitortzen dela orain. Egunoroko kazetak, batek daki zein tonutan eta zein asmoz, ematen dituen zertzeladak. Azken 10 edo 12 urtetako kontuak dira.

Egia da, urte hauetako Garaudy dela interesgarriena. Baina haren aurreko bizitza eta haren beste zenbait alde ezaguturik, txundituago gelditzen da bat, gizon honek egin duen bidearen handiaren. Filosofo, militante ekintzale amorratu, literato (baditu errealkin sozialistaren ume diren nobela zatar pare bat, antzerkiak, poemak; argitaratuak eta gabeak), kazetari, estetika profesore, dirigente politikoa (Komite Zentralekoa izan zen 20 urtetan eta Bureau politique-koa 16 urtetan), hizlari aparta, literatur kritikoa, filme zuzendari etab. Estalinismoaren debetorik sutsuena, haren kritikoa kupidagabeena bihurtu zen. Dotrin garbitasun dogmatikoenaren eustaille eta Frantziako pentsalari ospetsu askoren zentsore lotsagabea eta zorrotza izana, berak hainbeste gurtutako zentralismo dogmatiko berorren aldean sakrifikatu zuten, 68 maiatzeko gorabeheren eta urte bereko abuztuko Txekoeslobakiako inbasioaren inguruan, alderdiaren barruan sortutako haserre eta eztabaidengatik.